Dnes se **nespokojenci z celé země** sjedou na demonstraci do Prahy. Cyril Höschl pohnutky řady z nich chápe a obává se, že když politická elita nezmění své chování, budou lidé volit ne mezi stranami, ale mezi politickým systémem a jeho odmítnutím.

Cyril Höschl, ředitel Psychiatrického centra Praha

Nejvyšší čas, aby se politici chytili za nos

Vláda se drolí a zase slepuje. Politici se zmítají ve skandálech. Velké ryby mezi zločinci se nedaří zavírat. Na lidi se valí zprávy o zdražování a menším růstu penzí...

Pane profesore, lidi zase přepadla blbá nálada. Jak je to u vás?
Samozřejmě že člověk při pohledu na to všechno nemůže cítit uspokojení, ale blbou náladou bych to u sebe nenazval. Mně spíš chybějí poslové dobrých zpráv, chladnější hlavy a věcnější argumentace.

V čem například?
Například v tom, když dneska někomu řeknete, že se má objektivně lépe, než se měl před dvaceti lety, tak málem dostanete pár facek, aniž by se ten dotyčný snažil nějakými skutečnými daty podpořit svůj pocit, nebo vyvrátit ten váš.

Lidmi cloumají negativní emoce, rozum ustupuje?
Ano, negativní emoce se šíří jako epidemie, samozřejmě že za velkého přičinění jak politické scény, tak médií, která skutečnost filtrují jedním směrem. V psychiatrii na to máme paralelu, jak funguje mozek: když dáváme někomu před oči obrazy šťastných tváří a když mu dáváme obrazy smutných tváří. Mozek depresivních jedinců zvýšeně reaguje na to špatné a to dobré potlačuje, jako by to ani nechtěl vidět.

proces tohoto typu může leda poškodit zájmy lidí, o které tam šlo, zkříží jim to plány a znejistí je to v jejich pozicích a konexích. Jinak to nikoho poškodit nemůže. Toto ale v soudnictví neplatí obecně, v jiných případech to může být téměř naopak.

Pane profesore, mění se působením v politice charakter člověka?
Nepochybně. Vidíte to na všech významných politických figurách, jak byly vnímány na začátku svého období, jak uprostřed a jak na konci. Každý jako by v té funkci jakýmsi způsobem vyhnil a projevila se na něm degenerace moci, které se mimochodem parlamentní demokracie brání nastaveným omezením funkčních období a mandátů.

Těšíte se na nového prezidenta?
Těšení není to správné slovo. Já se spíš obávám, že volba přichází ve velmi nevhodnou dobu, s ohledem na celkovou politickou situaci, náladu lidí, s ohledem na to, že se zrovna teď podařilo prosadit přímou volbu prezidenta, což – jak se možná ukáže – nebylo tak úplně dobře. I když sázím na to, že společnost už je vyspělejší a že nevybere někoho jen proto, že je to populární zpěvák nebo sportovec. Zároveň však nevidím charizmatické osobnosti typu Masaryka nebo Havla, nebo i Klause jako ekonomického reformátora.

jako by to ani nechtěl vidět.

Teď to vyznívá, jako by viníkem nálady mezi lidmi byla média, která ukazují ty smutné tváře.
Nebavme se o viníkovi. Kdyby tady ty smutné tváře nebyly, tak média nemají zase co představovat. Kdyby se politická scéna chovala řekněme ušlechtileji, zodpovědněji, tak by nemohla dovolit médiím poskytovat o sobě ten negativní obraz.

Kdyby se politici chovali jinak, kdyby neměli skandály – iluze, vím – přijímali by lidé s větším pochopením zprávy o nutném zvyšování daní?
To má dvě roviny. Kdyby negativních jevů bylo méně, tak to ještě neznamená, že by lidé byli šťastnější. Protože oni by si vždycky nějaký důvod našli: lidi se potřebují trošku bát, potřebují trošku trpět. Když to nemají ve skutečnosti, tak si to aspoň pustí v nějakém hororu.

Chcete říct, že vlastně neumějí být šťastní a spokojení?
Ale ano, ale zároveň mají potřebu určité dramatizace a stimulace, že když se dlouho nic neděje, tak si sami něco připraví. Když nemají válku, tak aspoň skáčou někde na gumě z mostu. Nevěřím, že kdyby byla scéna idyličtější, že by byl idyličtější skutečný život. Na druhou stranu: kdyby vláda měla větší podporu v populaci, uměla lépe vysvětlovat své kroky, tak by možná měla s uplatněním reforem menší potíže. A ta „blbá nálada", která má tendenci zesilovat sama sebe a šířit se za všech okolností, by nebyla tak výrazná.

Zrovna v sobotu chtějí pochodovat Prahou odboráři a další skupiny protestující proti vládě. Je to pro ně ventil emocí, nebo se tam ta naštvanost ještě znásobí?
Při podobných akcích se uplatňuje mnoho fenoménů najednou. Určitou proporci každého takového shromáždění tvoří profesionální matadoři, kteří z toho mají dobrý byznys, je to často jejich zaměstnání. Další část tvoří ti, kteří už skutečně

Chybí poslové dobrých zpráv „Když někomu řeknete, že se má lépe než před dvaceti lety, tak málem dostanete pár facek." Foto: Dan Materna, MF DNES

nemají co ztratit a jdou do ulic přihlásit se o svá práva. Na to se nabalí ti, kteří se potřebují někde vyřvat. Pak přijdou bytostní škarohlídi a kverulanti, kteří si budou stěžovat vždycky na všechno a na všechny. Pak je ten obraz téměř úplný.

A uleví se jim tím pochodem?
Části se uleví, na náměstí se vyřvou, poslechnou si populistické řeči těch, kteří to svolali, půjdou do hospody a na nějakou dobu bude pokoj. Část se tím ale natolik nabudí a rozruší, že bude mít chuť pokračovat na vyšší úrovni destrukce. To záleží na proporcích, v jakých se jednotlivé skupiny sejdou a jak to zasáhne lidi, kteří by se jinak takových akcí neúčastnili. Zda hranice, kterou je řada lidí ochotna tolerovat, už překročila určitou mez. Pokud ano, pak se ten signál začne lavinovitě šířit.

Radikalizuje se česká společnost?
Do určité míry ano, ale směr radikalizace se přelévá. Měli jsme zde poměrně viditelnou a hlučnou extrémní pravici, která jako by ztratila dech, přestože vnější podmínky – rasové nepokoje ve Šluknovském výběžku nebo teď incident v Břeclavi – by ji měly spíše povzbuzovat. Mainstream politické scény tohle zatím stačí absorbovat. Tenhle úkol z nějakých pro mne ne zcela srozumitelných důvodů jakžtakž splnil.

Rasové nepokoje ale nejsou jediným příznakem nespokojenosti.
Určitě ne. Nepříznivá je celková atmosféra ve společnosti, ať už vinou reforem nebo vinou neskutečně infantilního chování strany Věci veřejné, která zřejmě byla podnikatelským záměrem party nedospělých jedinců, kteří emočně vůbec nedozráli k roli, již najednou získali... A přes to všechno říkám, že extrémní křídla, kterých se lze dlouhodobě v politice obávat, to neposiluje.

Atmosféra ve společnosti je nedobrá i vinou infantilního chování emočně nedozrálé strany Věci veřejné.

Každý, kdo je dlouho v politice, jako by v té funkci jaksi vyhnil a projevila se na něm degenerace moci.

Cyril Höschl

Narodil se 12. listopadu 1949 v Praze. Psychiatr, popularizátor vědy, **vysokoškolský učitel**, po listopadu 1989 první svobodně zvolený **děkan** 3. lékařské fakulty UK. Od r. 1990 je **ředitelem** Psychiatrického centra Praha. V současnosti se podílí na **evropském projektu** výstavby Centra pro klinický a neuropsychiatrický výzkum v Česku. Nikdy **nebyl členem žádné strany**, ale říká, že je pravicový volič. Je ženatý, má dvě dcery a dva syny.

Zmínil jste „neskutečně infantilní Věci veřejné". Kdy jste si toho u nich všiml?
Bez jakéhokoliv chlubení musím říct, že na samém začátku. Naprosto infantilní představy o demokracii, takové to klikání, věčkaři... Vůbec nevěděli, jak funguje zastupitelská demokracie. Možná to mysleli dobře, založili na tom podnikatelský plán a nedomysleli kontext. Jejich představy byly takové, že je to vlastně esemesková volba TýTý nebo rozhodování, jestli lednice mají být růžové, nebo bílé.

Přesto jim jedenáct procent voličů – a to není málo – dalo hlas.
Oni absorbovali spoustu lidí, kteří už té kmotrovsko-paroubkovské politiky měli dost. Viděli tady novou, mladou, svěží krev, krásné dvě tři blondýny, neokoukaného podnikatele, nadšenou partu lidí... O firmě ABL ještě tehdy veřejnost nic netušila. Věci veřejné prostě zachytily část středopravicového spektra, a to se také dneska projevuje. Ti, co je opouštějí, nejdou směrem ke komunistům nebo extremistům.

Ale kam jdou? TOP 09 ani ODS preference nerostou.
Oni by se rádi někde ukotvili, ale nemají kde. TOP 09 je sice opticky velmi sympatická strana, ovšem ve skutečném čele s dosti nemilovaným ministrem financí. ODS je provařená jako falešný pětník a všichni ještě dělají všechno pro to, aby svými skandály toho oleje do ohně ještě přilili, viz příběh Janoušek – Bém. Ti lidé vlastně nevědí, koho volit. A to největší nebezpečí, kterého se obávám, je, že lidé začnou místo mezi stranami, osobnostmi a idejemi volit mezi politickým systémem a jeho totálním odmítnutím. Dokud se střídá levice s pravicí, tak funguje normální kyvadlo dějin.

Pomohly by teď nové volby?
Části populace přinesou úlevu a naději na změnu, pro část to bude zklamání. To je v demokratickém režimu normální. Spíš se bojím, že by všichni velice brzy zjistili, že je to prašť jako uhoď – co se týče atmosféry a celkové kultivovanosti. Řešení teď není ani tak ve výběru mezi politickými stranami, ale mezi tolerancí a netolerancí dodržování práva, vymahatelnosti zákona, mravnosti a nemravnosti. Nesmírně záleží, jak dopadnou velké kauzy, jako je Janoušek, Pitr, Krejčíř. I to jsou zdroje nespokojenosti a já je chápu. Je nejvyšší čas, aby se politická a ekonomická elita chytila za nos. I když myslím, že už je dost pozdě.

Kde se stala chyba? Kdo může za to, že velké ryby vyklouzly?
Nepochybně lze vyčítat budovatelům porevoluční společnosti, že bagatelizovali nutnost důrazu na právo a jeho dodržování, že před důrazem na etiku upřednostnili důraz na volnou ruku trhu. Na tu já do značné míry věřím, ale ve chvíli, kdy se z toho stane modla, která je vševysvětlující a všeřešící, tak je to jenom fanatismus naruby.

Co by teď mohlo přinést společnosti naději, že se poměry zlepší?
Kdyby lidé viděli, že ty různé kauzy jsou předmětem seriózního procesního řízení, že justice funguje a funguje rychle. Reputaci českého právního systému teď malinko pomohl soud s Věcmi veřejnými. Soudci Šottovi nelze upřít obrovskou efektivnost, rychlost. To, jak proces vedl, bylo obrovské školení pro celou veřejnost – školení v tom, kde jsou hranice etického a neetického chování, kde je jaká míra společenské nebezpečnosti.

Prezident Václav Klaus míní, že veřejný proces s VV „nás všechny poškodí". Rozumíte mu?
S tímhle se neztotožňuju. Veřejný

se jako ekonomického reformátora. Ti přicházejí jen na rozhraní epoch. Obávám se, že teď přijde nějaký průměr.

A není to vlastně jedno, když už je společnost vyspělejší, jak říkáte?
Vlastně je to dobře, souhlasím. Ale když jste se ptal, jestli se na to těším, tak ne: může se tam totiž dostat někdo, za koho se budu stydět. Vidím ve frontě na Hrad několik takových lidí.

Koho byste tedy volil?
Mirku Němcovou. A musím říct, že po jejím odstoupení nevím.

Za vámi nikdo s výzvou ke kandidatuře nepřišel?
Na to nemůžu odpovědět.

Neboli přišel.
Je to tak, že jsem rozhodnutý říct ne. Po zvážení všeho, co ten souboj obnáší, a všeho, co mám ve hře: rozestavěný evropský projekt za miliardu, jsem v Radě vlády pro vědu a výzkum, v prezidiu Grantové agentury, jsem ředitelem Psychiatrického centra... Tohle všechno bych musel opustit, a pozor: prakticky do příštího týdne. Protože pak začnou primárky v ODS a vlastně kampaň.

Ale věděl byste, že možná budete mít prezidenta, za kterého se nebudete stydět – sebe.
Řeknu to takhle: není to do takové míry závažný problém, aby stál za takovouhle oběť. Ta by byla v současnosti velmi vysoká.

Pochopil jsem to správně, že vás oslovila ODS?
Řekl jsem, že to nebudu říkat.

Mluvil jste o primárkách ODS.
No jistě, ale to znamená, že se budou už muset zmobilizovat i všichni ostatní. I ten Honza Fischer.

Rozhovor vedl:
Jiří Kubík
zástupce šéfredaktora MF DNES